

Sygn. akt III AUa 932/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2015 r. w Szczecinie

sprawy I. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanego L. D. ´A.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 września 2014 r. sygn. akt VI U 2132/12

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie VI Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 932/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2012 r. nr 609.8.W/11 Zakład Ubezpieczeń Społecznych w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie L. E. d´A. podlegającego ubezpieczeniu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) I. A. wynosi w marcu 2009 r. 550,00 zł, zaś podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wynosi 488,07 zł.

Z powyższą decyzją nie zgodziła się płatnik I. A., wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i ustalenie, że zainteresowany L. E. D´A. nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji z tytułu świadczeń określonych umowami wskazanymi w tej decyzji oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania

według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, że istotą umowy zawartej z zainteresowanym było osiągnięcie przez niego określonego rezultatu, który został w sposób precyzyjny i przejrzysty wskazany w treści umowy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy (...) Oddział w S. wniósł o jego oddalenie w całości, domagając się dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach ZUS, w szczególności dokumentacji kontroli przeprowadzonej u płatnika składek oraz o zasądzenie od płatnika na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że sporna decyzja jest prawomocna, gdyż nie wniesiono od niej odwołania. W toku procesu przyznał jednak, że odwołanie zostało przez płatnika wniesione. Nadesłana została także odpowiedź na odwołanie.

Zainteresowany w sprawie nie zajął żadnego stanowiska.

Wyrokiem z dnia 10 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził brak podstaw do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanego z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia u płatnika w marcu 2009 r. i zasądził od organu rentowego na rzecz płatnika kwotę 330 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny i rozważania prawne.

Płatnik składek m.in. w latach 2008 – 2009 w ramach działalności gospodarczej prowadziła w S. szkołę języka hiszpańskiego pod nazwą (...). Dnia 28 marca 2009 r. zawarła z zainteresowanym pisemną umowę zatytułowaną „umowa o dzieło dydaktyczne i przeniesienie praw autorskich”. W umowie określono treść dzieła, które miało zostać wykonane, a także wskazano, że autor zobowiązuje się przenieść na zamawiającego, w sposób określony umową, przysługujące mu do dzieła autorskie prawa majątkowe. Dzieło miało zostać wykonane 28 marca 2009 r. w siedzibie zamawiającego, a wynagrodzenie określono na kwotę 550,00 zł brutto. Zainteresowany wygłosił autorski wykład na temat rasizmu oraz poprowadził warsztaty połączone z prezentacją. Po wykonaniu umowy wystawił rachunek, a wynagrodzenie zostało wypłacone. Zainteresowany nie został przez płatnika zgłoszony do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych oraz wypadkowego.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Wskazał, że w niniejszym postępowaniu nie znalazł podstawy do merytorycznego rozpoznania sprawy poprzez zbadanie zasadności twierdzeń organu rentowego. Nie badał zatem charakteru prawnego umów łączących płatnika z zainteresowanym. Sąd pierwszej instancji uznał, że zakres kognicji wyznaczała decyzja organu rentowego z 12 marca 2012 r., którą ustalono wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zainteresowanego, a nie wydana wcześniej decyzja z dnia 8 grudnia 2011 r., stwierdzająca podleganie zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia u płatnika i będąca przedmiotem odrębnego postępowania.

Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie należało zbadać, czy w dacie wydania decyzji – 12 marca 2012 r. – istniały podstawy do ustalenia przez organ rentowy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zainteresowanego jako osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że nie zostało dotychczas przesądzone, czy zainteresowany faktycznie podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba wykonująca pracę na podstawie zlecenia u płatnika, a tym samym wydanie w niniejszym procesie decyzji było zdecydowanie przedwczesne. Organ rentowy nie miał jeszcze podstaw, by samodzielnie, niejako w zastępstwie płatnika, określić wysokość podstawy wymiaru spornych składek. Na tej podstawie koniecznym stało się wyeliminowanie zaskarżonej decyzji z obrotu prawnego. Zdaniem Sądu Okręgowego zmiana decyzji poprzez uwzględnienie odwołania przywróci stan istniejący przed jej wydaniem, nie zamykając zarazem organowi rentowemu drogi do ewentualnego wydania w przyszłości kolejnej decyzji ustalającej wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy wskazał także, że nie było podstaw do zawieszenia postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy z odwołania płatnika od decyzji z dnia 8 grudnia 2011 r., stwierdzającej podleganie zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji złożył organ rentowy. Rozstrzygnięciu zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 233 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. poprzez wydanie rozstrzygnięcia merytorycznego, poprzez zmianę decyzji ZUS bez merytorycznego zbadania zasadności odwołania, tj. nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy,

- art. 83 ust. 1 w związku z art. 48b ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, iż organ rentowy ma prawo do wydawania decyzji w przedmiocie ustalania wymiaru składek i ich poboru oraz sporządzania z urzędu deklaracji rozliczeniowych,

- art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie zawieszenie postępowania w sprawie z odwołania od decyzji ZUS z dnia 12 marca 2012 r. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia odwołania płatnika składek od decyzji ZUS z dnia 8 grudnia 2011 r. obejmującej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi zainteresowanego.

Tak argumentując apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania. Nadto domagał się zasądzenia od płatnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w niniejszej sprawie zaistniała podstawa do zawieszenia postępowania z uwagi na konieczność prawomocnego rozstrzygnięcia w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym zainteresowanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowni I instancji.

Sąd Okręgowy wydał rozstrzygnięcie niezgodnie z obowiązującymi przepisami. Orzeczenie, które zapadło miało charakter merytoryczny, mimo iż istota sprawy nie została merytorycznie rozpoznana. W momencie orzekania w niniejszej sprawie przez Sąd pierwszej instancji nie została prawomocnie rozstrzygnięta kwestia podlegania zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym. Sąd nie może orzekać o wysokości podstawy wymiaru składek, jeżeli brak jest prawomocnego rozstrzygnięcia o podleganiu ubezpieczeniom. Stąd wydanie przez Sąd Okręgowy merytorycznego rozstrzygnięcia, jakim jest zmiana decyzji z 12 marca 2012r., było przedwczesne.

Zauważyć należy, że płatnik nie kwestionuje wysokości ustalonej przez organ rentowy podstawy wymiaru składek. W odwołaniu wskazuje, że domaga się stwierdzenia, że zainteresowany nie podlega co do zasady obowiązkowi ubezpieczenia w okresach wskazanych w decyzji. Zatem kwestia podlegania ubezpieczeniom powinna zostać rozstrzygnięta przez Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności.

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia przepisów postępowania poprzez wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia bez merytorycznego zbadania zasadności odwołania, jest trafny. Apelujący zarzuca również rozstrzygnięciu naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. przez brak decyzji o zawieszeniu postępowania w sprawie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy winien również rozważyć możliwość zawieszenia postępowania w sprawie, umożliwiłoby to wydanie prawidłowego rozstrzygnięcia w momencie, gdy ustalona będzie zasadność wydania przez organ rentowy decyzji o podleganiu ubezpieczeniom.

Jeżeli jednak Sąd Okręgowy nie widział potrzeby zawieszania postępowania, to powinien kierując się m.in. zasadą ekonomii procesu, połączyć niniejszą sprawę do wspólnego rozpoznania z toczącą się na skutek wniesionego odwołania od decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniom i wstrzymać się z wydaniem rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny uważa, że Sąd Okręgowy, rozpoznając ponownie sprawę po jej uchyleniu, ustali, czy zainteresowany podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia świadczonej na rzecz płatnika składek. Dopiero ustalenie powyższej kwestii pozwoli zweryfikować zasadność wydania decyzji przez organ rentowy określającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanego L. E. d'A.. W przypadku połączenia obu spraw będzie możliwe wydanie rozstrzygnięcia w obu sprawach, bądź też Sąd rozważy możliwość zawieszenia postępowania – w każdym bądź razie postępowanie Sądu Okręgowego będzie zależało od stanu sprawy dotyczącej decyzji ustalającej podleganie ubezpieczeniom.

Mając powyższe na względzie oraz to, że wskazane istotne uchybienia nie mogły zostać konwalidowane na etapie postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok oraz przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz na podstawie art. 108 § 2 K.p.c. pozostawił temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak SSA Barbara Bialecka